

Wat een spinnenweb van **intermenselijke relaties!** © Jan Versweyveld

IVO VAN HOVE REDT LOUIS COUPERUS VAN DE VERGETELHEID

Nergens slechter dan thuis

In dit slotluik van zijn trilogie rond de schrijver Couperus combineert regisseur Ivo van Hove de tropische plantenpracht uit *De stille kracht* (deel één) met het tranendal van een verstikkende Haagse familie uit *De dingen die voorbijgaan* (deel twee).

Koen Tachelet, die ook *Kosmopolis* bewerkte, haalde uit Couperus' vuistdikke romancyclus *De boeken der kleine zielen* (1901-1903) twee uur toph theater. Meer zelfs: een klassieke toneeltekst is geboren, met acht even sterk uitgewerkte rollen.

Als vreemden dolen deze familieleden langs elkaar heen op een groot, groen tapijt. Thuis voelen ze zich niet in hun eigen huis, maar ontsnappen uit dit spinnenweb van intermenselijke relaties lukt niet. Schone schijn regeert. Bovendien lijdt ieder aan demonen en trauma's, waardoor ook hun eigen lichaam aanvoelt als een gevangenis.

Chris Nietvelt is fabuleus als de verbitterde en depressieve Constance, die ongelukkig ge-

huwd is met Van der Welcke (Steven Van Warmerhuizen, in zijn debuut als ensemblelid bij Toneelgroep Amsterdam). Beiden worden verliefd op iemand anders. Maar de sprong wagen? Dat durven of kunnen ze niet.

De enige die wél gezond in haar vel zit, is de aangetrouwde Mathilde (Maria Kraakman). Haar man en arts Addy (Robert de Hoog) is echter veel bezorgder om de gezondheid van zijn belabberde familie dan om zijn vrouw. En dus ook hier: exit het broze gezinsgeluk.

In haar plantentuin torent grootmoe (Frieda Pittoors, de oermoeder bij uitstek) onder tussen boven de mêlée uit. Zij heeft alles al eens eerder zien gebeuren en weet: na iedere herfst en winter komt er een nieuwe lente en ja, zelfs een zomer.

Even lijken de personages bij het aanbreken van de lentezon te ontsnappen uit hun leed. Maar een happy end wordt het niet. Daarvoor is Couperus' boodschap te deterministisch:

anno 1900 is de stille kracht van familiebanden nog steeds sterker dan de kans om jezelf als individu te ontbolsteren. Maar ook nu, een eeuw later, zitten er vast nog heel wat mensen ongelukkig thuis te vegeteren. Net zoals al die planten en kleine zielen uit dit stuk, dus.

Beklemmende familiebanden en onderdrukte verlangens: het zijn kernthema's voor Ivo van Hove. Inhoudelijk is *Kleine zielen* dus niet meer zo verrassend. Maar deze enscenering is zo poëtisch (die taal van Couperus!), zo muzikaal (die stemmige, onheilspellende pianomuziek van Harry de Wit!) en esthetisch zo subliem (die zon die via buitenspots naar binnen schijnt op het decor!) dat je twee uur lang op het puntje van je stoel zit.

'**Kleine zielen**' van Toneelgroep Amsterdam, tot 30/9 in Gladbeck en van 8-15/10 en 11-18/11 in Amsterdam. Geen Belgische speeldata gepland.

★★★★★

Chris Nietvelt is fabuleus als de verbitterde en depressieve Constance